

1. MIENIĆ (243) *vb impf i być może pf*

impf (236), *impf a. pf* (7) [*w tym: inf* (4), *praet* (2), *con*] *RejKup* o5v, *HistAl* D4, *MurzHist* Q, *GroicPorz* y, *Calag* 57a, *SarnStat* 473, 1176.

-e- (234), -ę- (9)

-e- (18), -é- (3); -e- : -é- *OpecŻyw* (2 : 3).

inf mienić (10). ◇ *praes* 1 sg mienię (8) [*w tym: -a* (1)]. ◇ 2 sg mienisz (4). ◇ 3 sg mieni (36). ◇ 2 pl mienicie (3). ◇ 3 pl mienią (49) [*w tym: -a* (2)]. ◇ *praet* 1 sg m -m mienił (1). ◇ 2 sg m -eś mienił (1). ◇ 3 sg m mienił (9). ◇ 1 pl m pers -smy mienili (1). ◇ 3 pl m pers mienili (11), mieni(e)li (1) *Paprup.* ◇ *fut* 3 sg m będzie mienił (1). ◇ *imp* 2 sg mieni (2). ◇ 3 sg niechāj mieni (1). ◇ *con* 3 sg m mieniłby, by mienił (4). *f* by mieni(e)ła (1) *ComCrac. n* by mieniło (1). ◇ 3 pl m pers by mienili (1). ◇ *impers praes* mieni się (1). ◇ *part praes act* mieniąc (97) [*w tym: -ac* (6), *-anc* (2)].

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI* (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Nazywać; nuncupare *Mącz, Cn; appellare a. clamare a. dicere nomine, ciere a. citare a. dicere a. edere a. eloqui nomen, nominare* *Cn* (6) : *Nuncupo, Zowie/ Mienię/ też miánowicie á wlańnie mienię. Mącz* 254c.

a. Używać nazwy; mieć w swoim języku dany wyraz w tym znaczeniu (2) :

mienić kogo, z przytoczeniem nazwy (1): *Włzakoż tich nafzych czałow Grekowie ten lud Abgazary albo Abgazeli zową. Gdyż postronni ludzie mienią ie Cirkali albo Mengrelli. MiechGlab* 27.

mienić czym [słowem] co (1): *Słowo greckie żołędek znaczy/ Ale ięm [...] co żywotęm abo brzuchem żowięmy/ piłmo ś: mięni MurzNT* 71 marg.

b. Określać wyrazem, który nie jest właściwą nazwą tej osoby lub pojęcia; przezywać [kogo, co kim, czym] (2) : *Ale Arcybiskup apellował na Koncilium/ iáko od niegodnego fędziego/ mieniąc go odłzczepieńcem/ Antykryńtem/ y bálwochwalcą. BielKron* 228; *Gdyż mnie w dzieży małz/ którą znam być światem/ A wiarę świętą/ kwálem mienię zá tem; Mąki ze trzech miar/ nie żálu y vdzielić GrabowSet* O2.

2. Wymieniać po imieniu lub nazwisku; wskazywać konkretnie na kogoś lub coś; nominare *Mącz; specificare* *JanStat; citare per nomina, compellare nominatim* *Cn* (17) : *Inscribo, Wpifuyę/ też mienię/ tytuł dawam. Mącz* 375b.

mienić kogo, co (10): *I gdies się fwiatkwie dzieli Ktorzi głos z nieba flyszeli. Thegoż Syna mego fñayczyę Thenczi gełth thego fluchaiczie A nicz niemienił ynego A iedno mnie Syna śwego RejKup* o5v; *HistAl* D4; [*piszą:*] *ták fye widzyáło duchowi S. y nam. Duchá świętego myenyą/ áby oni ludzye ták temu wyarę dáli yáko/ flowu Bożemu KromRozm II* g2; *Nye żeby ono [pospólstwo] tákye wrzędniki łobyie ftáwiło [...] ále żeby obirało y myeniło/ á biskupom zálecało/ ktoby fye im podobał KromRozm III* Kv; *áčż tám [w Liście do Żydów] biskupá lámego myeni/ ále w obyec o kápłanyech rozumye KromRozm III* K2v, K2; *Mącz* 249c; *które świadki powód w łądzie Ziemłkim ná blifkich rokách po skaźni ma mienić y popiáć fpólem z róta przysięgi SarnStat* 473, 52, 1176.

cum A cum inf (1): *Drudzygo pytali/ ktorzyby wždy grzech byc mięnił/ ktorego by niezmierné miłosierdzie boże niezglądzało. MurzHist* Q.

Zwroty: »mienić imię« (1): *Nomen nominare, Miemić [!] ymię. Mącz* 249b.

»nazwiskiem mienić« (1): Ieśli tu kogo kártá która zárumieni, Wfzák fię nikogo włáfnym názwiłkiem nie mieni *CiekPotrSzym*)?(3v.

»przedtem [= *wyżej*] mienić« (1): Ditomatus ktoregołmy przed thym mienili z miałta Tebe odpowiedział *HistAl D4*.

Szereg: »nic nie wyjmując ani z osobna mieniać« (1): A té zapifý/ które iednym związkim w łobie włzytko zámykáią/ nic nie wymuiąc/ áni zołobná mieniać [*nihil specificando JanStat 103*]/ [...] włzytko w łobie zámykáią *SarnStat 52*.

a. Z przeczeniem: ukrywać; pomijać [kogo, czego] (2) : Támże się hnet wżego łpráwił/ W czym go ięgoż lyn obwinił: Y dowiodł łwey niewinności/ Nie mieniać łynowey złości. *BierEz F4*.

Part praes act: »nie mieniać« = *pominąwszy, nie biorąc pod uwagę* (1): Kto by łie chciał przypátrzyć od początku łwiátá/ W iakich łie odmiennościách toczyły tu látá. Nie mieniać tu obrzymow dla ktorych łwiát łkaran/ Ze wżemi żywiącimi *WierKróc A2*.

b. Określać, precyzować [co] (1) : Dáleý trudno láthá poznác małz/ bo niekthorzy ludzie na domnimánie [= z *domysłu*] mienia im [*koniom*] láthá/ ále myłá/ chyba by go miał z młodu. *SienLek 188*.

3. Mówić, wypowiadać; pronunciare Calag, Cn; enunciare Calag; dicere, disserere, facere a. habere a. instituere sermonem, facere a. fundere verba, fari, loqui, operam dare sermoni, sermocinari Cn (10) : Aufzłprechen. Wyrzec/ et mięnić. Pronunciare, enunciare. *Calag 57a*.

mienić co (6): A złego łumnienia dlužnikowi/ nic niełatwiey iedno záplátę mienić [*tj, mówić, że zapłacił*]/ ná przyłyęgę łye brác *GroicPorz y*; Ale przecz mieni tákowá rzecz pan moy Krol? *Leop 2.Reg 24/3. Cf Zwrot*.

Zwrot: »mienić hasło« = *dicere castrense verbum Mącz [szyk zmienny]* (4): *Mącz 40b*; Ktoby mi dżis rzekł w Woyłzce/ Rycerzu mień Háłło. Cobych miał inłzego rzecz? *Prot Dv*; thám rołkázác [...] áby łie wywiádowali miedzy towarzysłzmi y łłuzebniki/ łwemi włzyłthkimi ełli [!] kogo nowothnego áłbo nieznáiomego miedzy nimi niemáłz/ nie łpufzczáiąc łie ná to/ chocia będzie mienił Háłło/ ále ma dać łwiádomiá kto ielt/ á łkąd *BielSpr 27v; BielSjem 32*.

a. Wymawiać imię boskie lub diabelskie [co] (3) : ale miáłto Boga/ dułnego nieprzyaciéła wzywaiá/ albo go mienia/ y iego ymięniem dziatki/ albo czelać łwoię przeziwaiá gdi łię nanie gniowaiá *SeklKat F2v*.

Zwrot: »mienić imię [czyje]« = *nominare nomen PolAnt* (2): Iáko tedy dopufzcza mienić imię Syná Bożego miedzy łtworzonemi rzeczami [...]. Tákżec też dopufzcza miánowác imię Bogá Oycá *GrzegRóżn E3v; BudNT 2.Tim 2/19*.

4. Twierdzić, utrzymywać że (209) : Thak iakom ya Erałmus myenyl y wlyłdzie łłwoym pyłłal [...]. a tho czom movyl thegom nyedoviodl. przethom zlie nany movyl. thego zalvyá. *ZapMaz V S 2/335*.

mienić kogo, co (prawdopodobnie elipsa inf) (8): w them mienia posłowie Mazoweczci przivileiowi ich przes nas danemu vblizenie *ZapWar 1545 nr 2646*; Argiwi Węzá [*czczq*]/ mieniać dobry znák kto go vyrzy. *BielKron 24, 439; StryjKron 46. Cf mienić co czym; co za co; kogo jakim*,

mienić co czym (2): Niech łię łprołne połpolłtwo ledáczym zábáwia Dżiwem mieniać te czáčzká co ie Szczęście łtáwia. *RybGęłli B3; KlónWor 11*.

mienić co za co (1): Spárte fławną ia mięnię zá oyczyznę swoię. *KochFr* 51.

mienić kogo jakim (1): Spytał go iedęn mieniłliby Archelaufa krola Perfkiego szczęfny *BielŻyw* 54.

mienić o kim, o czym [iż, że] (2): *KromRozm I* [H3]; Bo już o nas tak mienią cudzoziemcy, że polskie ustawy od świętego Marcina do świętego Bry(k)cego. *Diar* 73.

cum inf (3): y yełthefzmi gothowy fłwego panv Voyewodzye fprawedywofcz vczynycz yako y ziynfych rzeczi kthorich myeny fzobye myecz krziwde *LibLeg* 11/161; *BielKron* 219, 364v.

cum A cum inf (14): *ZapWar* 1528 nr 2420; Mienili też Kryftuła z wiátru ciáło wzyąć *BielKron* 160v; [*mistrz pruski*] wtárgnął do Zmodzi/ [...] mieniąc ią ku Prufom z dawná záleżec [!] *BielKron* 418; A co fie tycze o Enochu áby miał być w ziemfkim Ráiu/ o tym piłmá nie máłz/ tylko go w niebie mieni być Moizéfz *BielKron* 466v, 46, 124, 143v [2 r.], 208v, 364v (12); *SkarJedn* 32.

cum A cum inf „być” [„być” w funkcji łącznika przy orzeczniku; w tym: orzecznik w formie I (20), A (7), I a. A (5), za co (1), inne (8)] (41): *OpecŻyw* 133v; Item Poslowie ziem Mazoweczkieh vcziazona slachte wthem mienili bicz *ZapWar* 1545 nr 2646, 1528 nr 2457; *BielŻyw* 66; *WróbŻółt* K5v; *ZapMaz* V S 2/335; *ComCrac* 20; *LibMal* 1543/67v; przed kthoremy pořlowye pana Voyewodzyny. Czirograf vkazaly. kthori myenyly bicz borzoboathego *LibLeg* 11/159; *HistAl* C7; *GliczKsiąż* C6v; *LubPs* 03; *GroicPorz* kk3; *KrowObr* 230; Mfzą tę ktorey vżywa wfzythko Krzełciánftwo/ báłwochwáłftwem mieni być. *OrzList* d3v, e, e2; bo oni cudze kroleřthwá miedzy fię rođdzielili/ mieniąc to fwoie być *BielKron* 262; mieniąc też tho być zá lekkořc iż ie niewiáłthá rządzilá. *BielKron* 416y, 21, 46, 68, 73v, 143v (16); *GrzegRóżn* B2v; *OrzQuin* O; *WujJud* 41; *SkarJedn* 103, 315; Zwalic niektorzi tetam wiřłzei pomienione grubiani y mowi ich m[i]enieli bic nichtzemnemi *PapUp* K3v; *ActReg* 9; *SkarKazSej* 678b marg.

cum D cum inf (może anakolut, zwłaszcza co do podwójnego inf) (1): Mieniá też być w Egipcie napirwey ludu wielkiemu fie rozmoc. *BielKron* 8v.

cum A dupl (6): Ośiel konia niegdy widział/ Bogosłáwionym go mnimiał: [...] Siebie mieniąc niezfczęfnego/ Iż nie pożył nie dobrego *BierEz* L2v; *BielKron* 358v, 467; *SkarŻyw* 519 marg; Złotá też/ wiém/ nie prágniefz: bo to wfzytko twoie/ Cokolwiek ná tym świecie człowiek mieni fwoie. *KochPieř* 71 [*idem*] *ArtKanc* P14.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z odpowiednikami : to (3), tak (1); iż(e) (67), że (15), aby (6), iż(e)by (6), żeby (3), jako (1), jakoby (1)] (99): *BierEz* I3v; *OpecŻyw* [57], 58v, 128v; *FalZioł* IV 18a, b; *BielŻyw* 103; *GlabGad* C2, P; *MiechGlab* *4, *4v, 6, 20; *WróbŻółt* aa2v, ccv; *LibLeg* 11/28, 132v, 135v, 137v, 139, 159; mabycz řádzon vedlie řtarego obyczaya duchownem pravęm chyba zeby na rok v ofoba fwieczfka pozvana mieniela, iż oczogo pozyáno Kofczielne nieieřt *ComCrac* 20; *LibMal* 1545/103v, 1548/142v, 144, 144v, 1554/190v; *KromRozm I* G2v, H2, [H3], K4, [P2]v; wfzakże gdy to mięniřz: że twój przodkowie wtakowei řlepocie byli/ że téřz te^{řo} niewidzieli/ zali to nie ieřt lekkořc twoia i wfzyłtkie^{řo} potomřtwa twoiego? *MurzHist* M4, Q4; *KromRozm II* b3v, o3, rv, r2; káżdá z tych fekt myeni/ iż nye my/ áni która inřła fektá/ okrom yey/ yeřt kofcyołem bożym. *KromRozm III* B6, C6v, E8v, P6v; *Diar* 73; *GroicPorz* h3, x4v, z3, ii2; *KrowObr* 17; *RejWiz* 34; Marćin řkárzył ná Mikołáiá iż gdy orał Marćin tedy káletę s řzeřciá grořzy zgubił/ kthorá mienił ná Mikołáiá żeby ią

nálezł *UstPraw* I4; *BibRadz* I 461a marg; *BielKron* 54v, 73, 82, 96v, 124 (15); *KochSat* A3; *HistRzym* 5v, 70v, 112v; *SkarJedn* A7v, 83, 343, 344, 345, 350; *SkarŻyw* 2, 41, 47, 178, 187 (15); *KochWr* 23; *ActReg* 74; *WujNT* 456; *SarnStat* 619, 1160; *SkarKaz* 204a, 578a; *KlonFlis* G2v.

Z samodzielnym okresem warunkowym (5): Bo tak mieni Hipocras. Szkodliwa rzecz na tho barzo/ gdy brzemienna ołtrą niemocz cierpi. *FalZioł* V 30v, V 30v, 31, 34v; nie zda łye być zá łłufzną rzecz/ áby Mnifzy dziedzictwá po łwym krewnym niemieli brác/ mieniác iefliże niewiáltá ktora łye niepotóciwie rządzí/ dla łwey niepotóciwołci dziedzictwá nietráci: á czemu by Mnich ktory łye ná łłuzbę Bożą vda trácić miał? *GroicPorz* gg2.

W zdaniu wtrąconym (11): *FalZioł* V [30] [2 r.]; *ZapMaz* V S 2/335; *KromRozm* III K8, P6; kto tę [tromancyję] vmie/ rołkázue czártom/ Anyołom/ żywiołom. Tę tho mieniá vmiał Moizelz *BielKron* 46, 46, 465v; *SkarŻyw* 362, 601; KVpięby cię mądrołci zá drogié pieniądze/ Która (iełli prawdziwie mięniá) włzytki żądze/ Włzytki ludzkie fráfunki vmielz wykorzenić *KochTr* 9.

Zwrot: »na domniemanie [= z domysłu] mięnić« (1): drugieras potem/ powiedziáł mu infzy iego przyiáciel [!]/ [...]: włzakże łáfkawie/ [...] i tilko na domniemanie mięniác/ że mu włzyłtko iego trapięnie pochodzi ze zbytniei Melankoljiiei. *MurzHist* Q4.

Szeregi: »mowić i mienić« (1): a ciebie tymi winarni obwinili/ [...] ijżes kroła panem ijch bytz mowił ij mięnil *OpecŻyw* 133v.

»mienić i powiadać« (1): o ktore siie possel Sendziaka Siliłfirskiego [...] łkarzil mieniacz y powiadayacz zebi tam wtenczas miely livdzie y konie Thureczkie nazzi pobracz *LibLeg* 11/28.

»mienić i twi(e)rdzić« [szyk 1 : 1] (2): *KromRozm* I [P2]v; każdy Szłáchćic [...] będzie tego powinien dowiełć łwá [...] cíelefná przysięgå/ iż to co twierdzi/ prawdá ieft: iáłnie to łłowy twierdzác y mieniác [expresse hoc verbis nuncupans *JanStat* 604]/ iż nie z początku od łiebie vczynionego/ áni z przyczyny przez łię dáný/ chłop ránił/ álbo zábił. *SarnStat* 619.

»ukazowác i mienić« (1): dali mu miáłto łceptru/ trzełtz albo trcinę morłką w ręku/ iakoby w tym vkazuiątz ij mięniątz niełłćczęłni żydowie/ ijżeby iego krolewłtwo bylo cżcże/ a iako trcina prożne *OpecŻyw* 128v.

a. *Obwiniać* [na kogo] (8) : Bo ten, ktory łie twierdzi bydż pozwánym reconventionaliter, łam, gdy ná inego mieni, łam to cżyni poprzędziác. *SarnStat* [1281].

mienić co (2): *LibLeg* 11/159v; Nim ten łąd dołzedł/ przyłzły do Biłkupow łiłty Cefarłskie/ dáiaczy znác o niewinnołci Athanázego/ y gániące záłobniki iego/ iłz rzeczy płonne mienić nał łmieli. *SkarŻyw* 389.

cum inf (1): ná ktorey [sprawie] łie okaże/ iż ten co ná nas mieni przeciw Máiełtatowi krolewłkiemu wczým wyłtepić/ bez pochyby łam w tym zołtanie. *BielKron* 402.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z odpowiednikiem: to (1); aby (2), że (1)] (3): Od tego cżáfu był s. Wacław w podeyrzeniu v pogan/ ktorzy nał mienili że iá dał potáiemnie zábić. *BielKron* 323, 418; *SkarJedn* 241.

Zwrot: »przyczynę mienić« = *obwiniać* (1): Krol Angielłki thego cżáfu żonę łwoię Káthárzynę/ Hádwárdę dał łciác mieniác yż iá niepráwá dziewczką poiął/ á then ná kogo przyczynę mienił/ vćiekl do Hiberniey *BielKron* 220.

b. *Uważać za kogoś lub za coś, przypisywać jakąś cechę, identyfikować z kimś lub z czymś (14) : mienić kogo kim (1):* To fię w tym rozdziale dołożyło/ ná obrzydzenie błędu tych Heretykow/ ktorzy páłterzem łamego tylo Chryštuła łobie mieniąc/ namiełtnikow y połłáncow iego [...] łłuchác niechcá. *SkarJedn* 53.

cum A cum inf „być” [„być” w funkcji łącznika przy orzeczniku; w tym: orzecznik w formie I (8), A (3), I a. A (1), za co (1)] (13): Mily Iezus rzekl ijm: A wy czym mie bytz miénicie. *OpecŻyw* 56v; *BielŻywGlab nlb* 15; O namileyłzy moi ktorem was miał zá łlugi łwoie/ ále theraz mienię być pány memi *HistAl* F8; drudzy mienią go [króla Salomona] być Semá łyná Noego *BielKron* 11v, 69, 96v, 267v, 336, 337; *SkarJedn* 69; *GrabowSet* I2v; *WujNT Matth* 16/13; *SarnStat* 1001.

5. *Zamyślać, mieć zamiar [cum inf] (1) :* Y wyłtápił wnetki ku niey á dobył mieczá łwego y popadł iá zá wárkocz á vderzył iá wnetki o ziemię. Thedy pánná Tárłia poczęłá Teofilá pokornie pytác/ coby to było/ á coby z nią mienił vczynić. *HistRzym* 19v.

Formacje współrdzenne: mienić się, nadmienić, namienić, obmienić, omienić, pomienić, umienić, umienić się, wymienić; namieniać, omieniać, wymieniać; pominiać; mianować, mianować się, namianować, omianować, wymianować; przyminąć.

Cf 1. MIENIĄCY, 1. MIENIENIE, 1. MIENIONY

MM